

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Економічні коливання у світовому середовищі вимагають постійного покращення обґрунтованості та ефективності податкової політики як одного з інструментів впливу на соціально-економічний розвиток країни [3].

Реалізація соціально-економічних реформ з метою покращення економічного розвитку України потребують постійного удосконалення управління державними фінансовими ресурсами. Варто зазначити, що наша держава є країною-кандидатом до вступу в ЄС.

Державну податкову систему необхідно адаптувати до стандартів податкової політики ЄС, які стосуються прямого та непрямого оподаткування, адміністративної співпраці.

Однак, введення воєнного стану на території всієї країни, змусило Уряд приймати кардинальні рішення щодо перегляду раніше прийнятих курсів фінансової політики, а саме формування дохідної частини бюджету з метою забезпечення ефективного виконання державою своїх функцій в умовах боротьби.

З метою швидкої координації та налагодження взаємодії ланок фінансової системи вносяться зміни до діючого законодавства та приймаються нові нормативно-правові акти, які повинні адаптувати функціонування економіки України під час воєнного стану.

Підтримка функціонування економіки країни є важливим питанням, а саме тому необхідно враховувати можливі ризики та загрози.

Головними недоліками наявної системи податкових відносин в Україні є такі: неузгодженість і суперечність окремих норм податкового законодавства та його нестабільність, недооцінка ролі податку на майно, значний розмір санкцій, існування авансових платежів (особливо в умовах економічної кризи), відсутність чіткої і системної політики надання пільг та їх розміру, недосконалість існуючих механізмів адміністрування податків та інших обов'язкових платежів тощо.

Тому для побудови ефективних податкових відносин з метою вирішення нагальних завдань держави, крім окремих функціональних інструментів, потрібні розробка і побудова дієвої системи податкових відносин, що працює на перспективу. Така система має враховувати три показники: потреби суспільства, можливості держави і можливості наявної бази оподаткування [1].

Відповідно, лівову частку окреслених дослідниками проблем здатні врегулювати відповідні інструменти адміністративно-правового механізму забезпечення податкових правовідносин.

Формування податкової системи шляхом реформування, повинна відповідати основним вимогам соціально орієнтованої економіки, вимагає врахування таких засад розвитку комплексність; цілеспрямоване портфельне формування системи податків; наукове визначення податкового потенціалу та його розвиток; формування відповідної правової основи оподаткування.

Основними завданнями податкової реформи в Україні мають бути:

- формування нового інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань;
- підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, покращання адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків;
- підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій з податку на прибуток підприємств;
- забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягаря між платниками податків;
- демократизація податкової служби України, а саме зміна ідеології її функціонування на основі реформування податкової служби [4].

В Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Зміни до податкового Кодексу України щодо питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а також аспектів податкової політики ГАТТ/СОР, WTO та інших міжнародних економічних організацій. Україна ще не є членом ОЕСР, але ведеться послідовна робота щодо її вступу, в тому числі за допомогою влади Республіки Польща та інших країн.

Проте, на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер. Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами яких є неузгодженість окремих норм Податкового кодексу України та наявність значних обсягів тіньових оборотів.

Після повномасштабного військового вторгнення російської федерації на територію України президент України Володимир Зеленський доручив Уряду максимально послабити податки на час війни та розробити податкову модель для післявоєнної розбудови.

На сьогоднішній день коли в Україна знаходиться у стані війни офіс президента та Міністерство економіки

України працюють над податковою реформою. Робоча назва якої «10-10-10», що передбачає зниження ключових ставок податків, а саме зниження до 10% ПДВ, який зараз становить 20%, та податок на доходи фізичних осіб із поточних 18%. Податок на прибуток підприємств (далі – ППП), Corporate income tax, також планується зменшити з 18% до 10%, а в середньостроковій перспективі і зовсім відмовитися від нього.

Робота над проектом триває під час повномасштабної війни, в умовах загроз та небезпек життю українців, а також не стабільністю всіх сфер національної економіки.

Податкові реформи в сучасному світі зазвичай проводяться протягом кількох років, вони плануються, аналізуються та обговорюються. Вище викладені цілі та завдання які поставила перед собою українська влада спрямовані на досягнення короткострокових бюджетних цілей податкової реформи із врахуванням надзвичайну ситуацію в країні.

На час війни ініціатори реформи вважають за доцільне підвищити вдвічі ставку військового збору до 3%. Також пропонують частково скасувати сплату Єдиного соціального внеску (наразі 22% від фонду оплати праці працівника). зокрема, пропозиція підвищити ставки екологічного податку і ПДВ для фарм продукції та пального з 7% до 10%.

Разом з цим в Офісі президента пропонують посилити відповідальність за порушення податкового законодавства і надати Державній податковій службі доступ до інформації про банківські рахунки платників податків.

У світі існує два підходи до оподаткування доходів:

1) плоска шкала оподаткування – означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;

2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [2].

У будь-якій державі податкова система побудована з урахуванням специфіки організації її господарства. Аналізуючи податкову систему України та європейських країн, то можна зазначити, що принципової різниці у них немає. Особливість європейської системи оподаткування полягає в тому, що в її основу покладено переважно прогресивні шкали ставок оподаткування.

Отже, узагальнюючи вище сказане можна дійти висновку, що податкова система Європейського Союзу має суттєві переваги, оскільки має меншу кількість податків, а це дає змогу ефективного їх адміністрування, сприяє прозорості та відкритості податкової системи. Підвищений рівень оподаткування суб'єктів господарювання дає змогу державі реалізувати свої функції, як соціальну, функцію охорони правопорядку, військового захисту.

Список використаної літератури:

1. Лекарь С.І. Адміністративно-правовий механізм забезпечення податкових правовідносин: до питання сутності та змісту // Юридичний науковий електронний журнал, 2023. № 4. С. 276-278.
2. Пасіка В. В. Податки та податкова система Європейського союзу в сучасних умовах // Фінансово-кредитні системи: проблеми теорії і практики 18 листоп. 2022 р. С. 166-168.
3. Податкова політика в умовах економічних перетворень: монографія / А. О. Нікітішин. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 480 с.
4. Субіна Т., Орловський Я. Реформування податкової системи України, // Правознавство 60, 2023. С. 347-365.